

R. Selçuk Uysal, *Sındırgı'nın Kitabı*, Alter Yayıncılık, Ankara 2006, ISBN 975-9007-32-0, 299 sayfa.

Kent tarihi araştırmaları, günümüzde sosyal tarih araştırmalarının önemli bir kısmını teşkil etmektedir. Bu durum küreselleşme sürecinde yerele sahip çıkma şeklinde algılsa da, aslında kent/vilayet tarihi yazımının Avrupa'da XV. yüzyılda, Osmanlı Devleti'nde de XIX. yüzyıl sonlarında başladığı bilinmektedir. Bununla birlikte Batıda, XX. Yüzyılın ikinci yarısında büyük teoriler çerçevesinde yazılan genel tarih araştırmalarının gündemden düşmesiyle yerel tarih çalışmalarının bir parçası olarak kent tarihi araştırmaları popülerlik kazanmıştır. Türkiye'de ise, 1930'lu yıllarda özellikle Halkevleri tarafından bir takım etkinlik ve yayınlar yapılmasına rağmen, kent tarihine ilginin artması doksanlı yıllardadır. Üstelik bu artışa sadece akademik çevreler değil, doğduğu/yaşadığı bölgeyi, şehri, semti/köyü araştırmaya koyulan, tarih meraklısı ciddi bir kitle de katkıda bulunmuştur. Gerçi birçoğu metodolojik bütünlükten uzak, hatalı ve eksik bilgiler içeren çalışmalar olsa da, hemen hepsi ait olduğu yerleşimin mahallî hususiyetlerini iyi ve ayrıntılı şekilde ortaya koymakta başarılıdır. Bir kısmıysa her zaman ulaşılamayacak sözlü tarih bilgileri ile kişisel arşivlerdeki vesikalara dayalı orijinal bilgiler verdiğiinden ayrıca önemlidir. Bazısı da ait olduğu bölgeye dair yayınlanmış ilk derli toplu çalışma olması nedeniyle yol göstericilik vasfına sahiptir. İşte bu son özelliğiyle ön plana çıkan yakın zamanda yayınlanmış eserlerden birisi de R. Selçuk Uysal'ın *Sındırgı'nın Kitabı* adlı çalışmasıdır.

Uzmanlık alanı Türk Dili ve Edebiyatı olan R. Selçuk Uysal, uzun yıllar ilköğretim ve üniversitelerde bu alanda dersler vermiş, Türk Dili ve Kültürü üzerine kitap ve makaleler yayınlamıştır. *Sındırgı*'da doğup, çocukluk ve ilk gençlik yıllarını burada geçirmesi, uzmanlık alanının yanı sıra memleketinin tarih ve kültürüyle ilgilenmesine vesile olmuştur. Bu sayede uzun süre önce memleketinin tarihini yazmaya girişen yazarın bu çabası, ilkinde toplanan materyalin kaybedilmesi ve başka bazı engeller yüzünden yakın zamana dek sonuçsuz kalmıştı. Buna rağmen yılmayan yazar, araştırmalarına yeniden başlamış ve nihayet *Sındırgı* ile ilgili ilk kitabını yayınlamıştı.

"... Bundan önce bu konuda ciddi bir çalışmanın yapılmaması, sonra da yakın gelecekte böyle bir çalışma niyetinin sezilmemiş olması ..." (s. 9) nedeniyle eserini kaleme aldığı belirten R. Selçuk Uysal, çalışmasını yarım asır süresince *Sındırgı*'da öğretmenlik yapmış babası Halit Uysal'ın hatırasına armağan etmiştir. Önsöz ve beş bölümden oluşan eserde giriş kısmı yoktur. Önsöz (s. 9-11) kısmında eserin hazırlanış amacından, gelişim sürecinden ve *Sındırgı* ile ilgili diğer araştırmalardan bahsedilmiştir.

Eserin Birinci Bölümü, *Coğrafi Yapı ve Hudutlar* (s. 13-28) olup, burada *Sındırgı*'nın coğrafi konumu, coğrafi yapısı, iklim özellikleri, hidrografyası, toprak ve bitki örtüsü ile beşeri coğrafyası hakkında bilgi verilmiştir. Buna göre hâlen Balıkesir'e bağlı bir kaza merkezi olan *Sındırgı*, bir zamanlar İstanbul'dan gelip Bursa üzerinden İzmir'e giden yol güzergâhında yer alması dolayısıyla ekonomik ve sosyal yönden gelişme göstermiş, hatta "*küçük Bursa*" olarak tanınmıştır. Ancak yeni Bursa-İzmir yolunun *Sındırgı*'dan geçmemesi kent için büyük bir darbe

olmuştur. Ekonomik ve sosyal hayatın durma noktasına gelmesiyle göç vermeye başlayan kent eski canlılığını yitirmiştir.

İkinci Bölüm, *Sındırgı Adının Kaynağı ve Târihte Sındırgı* (s. 29–55) başlığını taşımaktadır. Burada öncelikle Sındırgı kelimesinin anlamı üzerinde durulmuş ve bazı kaynaklarda yazıldığığının aksine kelimenin Türkçemizdeki "sımmak" filinden türediği örneklerle belirtilmiştir. Ardından, Sındırgı'nın kuruluşuna ve kısaca tarihine değinilmiştir. Tarihçe bahsinde özellikle şehrin XIX. yüzyıl başlarında Şerif Paşa zamanında kurulduğu şeklindeki rivayetin aksine, burada bir yerleşimin vesikalarda adı geçtiği üzere daha XV. yüzyılda mevcut olduğu vurgulanmıştır. Bu bölümden edindiğimiz bir başka bilgiyse Sındırgı ve civarındaki ilk yerleşmenin Türk döneminde gerçekleştiğidir.

Üçüncü Bölüm, *Kaynaklarda Sındırgı* (s. 56–228) başlıklı bölümdür ve eserin en hacimli kısmıdır. Zira Osmanlı döneminden günümüze uzanan süreçte yayımlanmış bazı birinci ve ikinci derece kaynaklarda Sındırgı tarihiyle alakalı bilgiler burada bir araya toplanmış, herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmadan çoğunlukla da alıntı yapılmak suretiyle arka arkaya sıralanmıştır. Hacmi şişirmiş gibi görünse de, bu durum aslında yazarın kişisel tercihidir. Çünkü yazar, tarihçi olmaması nedeniyle kaynaklarda, bilhassa arşiv kaynaklarında Sındırgı ile ilgili bilgileri değerlendirecek birikime sahip olmadığından, okuyucuyu eksik ve yanlış bilgilendirmekten çekinmiştir. Verilen bilgilerden hareketle Sındırgı tarihine dair genel bir değerlendirme yapmayı okuyucuya ve bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara bırakmıştır.

Milli Mücadelede Sındırgı (s. 229–268) başlıklı Dördüncü Bölümde ise, Milli Mücadele yıllarında Sındırgı'daki durumun yanı sıra Sındırgılıların, hem Balıkesir Kongrelerinde, hem de Batı Cephesi genelinde Yunanlılara karşı faaliyetlerinden söz edilmiştir. Bu bağlamda, İbrahim Ethem Akıncı, Kâsım Karaca, Âşir Bey gibi Sındırgılı Kuva-yı Milliye kumandanlarının Sındırgı ekseninde Milli Mücadele'ye hizmetleri ağırlık verilen konu olmuştur.

Beşinci ve son bölümse, *Sındırgı'da Spor* (s. 269–282) başlığını taşımaktadır. Burada başta güreş olmak üzere Cumhuriyet dönemi boyunca Sındırgı'daki sportif faaliyetlerden, belirli spor şubelerinde başarı kazanan Sındırgılı sporculardan bahsedilmiştir.

Eserin geri kalan kısmında Sındırgı Resimlerine (s. 283–294) ve Kaynaklara (s. 295–299) yer verilmiştir.

Amatör bir ruhla hazırlanmasından dolayı metotla ilgili bir takım eksiklikleri bulunan, bununla birlikte uzun yıllara dayalı bir çabanın mahsulü olduğu açıkça belli olan bu eser, her halükarda kent tarihi araştırmalarına yapılmış bir katkıdır. Ama daha önemlisi bu araştırma Sındırgı için bir kazançtır. Çünkü burası hakkında şimdiye dek yapılmış ve yayımlanmış en derli toplu çalışma hüviyetindedir. Böylece hem bir eksikliği gidermiş, hem de Sındırgı üzerine yapılacak araştırmalar için rehber özelliğine sahip olduğunu söyleyebiliriz. Maddi ve manevi büyük emek harcıyarak ortaya koyduğu bu eserle Sındırgı'nın tarihine ve kültürüne önemli katkılarda bulunan R. Selçuk Uysal'ı kutlamak gerekir.

Özer Küpeli*

* Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı doktora öğrencisi.